

II

Mijn broer observeerde dieren, ik deed ze na

"Weinig mensen weten het, maar *Van vlees en bloed* was eerst een dierenprogramma", zegt Tom Van Dyck. "Als kind zat ik vaak in de natuur, samen met mijn broer. Hij werd bioloog, ik acteur." En nu laat Tom *Het beest in u* los op de scène.

TEKST BIEKE PURNELLE BEELD STINUS VAN GRIEKEN, TOON AERTS

Tom Van Dyck verdiept zich al decennia in de leef-, denk- en gedragspatronen van dieren en vond daar een onthutsend nieuwe kijk op de homo sapiens. Met die kennis en visie maakte hij een solovoorstelling vol ontluisterende weetjes, praktische leef tips en ook een beetje hoop: *Het beest in u*.

Hoelang wilde je al iets met dieren doen?

"Eigenlijk ben ik hier al heel lang mee bezig. Ik wilde een reeks maken waarin ik de link legde tussen menselijk en dierlijk gedrag, samen met Michiel De Vlieger en mijn broer Hans (professor biologie en gedragsecologie) als expert. Maar op een of andere manier goot ik dat onbewust in scenario's en kreeg het concept steeds meer de vorm van een fictiereeks. *Van vlees en bloed* was een reeks over dieren vanuit het verhaal van de zoon van een beenhouwer die eigenlijk bioloog wilde worden."

"Jan Eelen en Tom Lenaerts vroegen zich luidop af wat voor iets raars wij aan het maken waren. Op een bepaald moment zei Wouter Vandenhaute dat we beter gewoon een fictiereeks zouden maken. Maar dat durfde ik niet.

Ik dacht echt dat ik dat niet kon. Ik kreeg een paar maanden tijd om alles te herwerken. De meeste personages uit *Van vlees en bloed* bestonden dus al."

"Mijn interesse in dat dierenprogramma bleef me bezighouden. Het is de voorbije jaren in verschillende vormen op mijn werktafel beland. Ik ben zelfs samen met mijn broer het idee nog gaan pitchen bij Canvas, maar toen kwam er daar een wissel van de macht en bleef mijn idee ergens stof vergaren in een schuif. Ik ben een beetje bijgelovig, dus ik dacht dat het lot mij iets wilde vertellen, dat het zo moest zijn. En ik denk dat ik nu de juiste vorm heb gevonden. Een acteur hoort thuis op het toneel."

Waarom komt het er nu wel van?

"Wel, ik was eigenlijk initieel een van de gezichten van de Klimaatzaak, een straf project waarvoor we heel inspirerende bijeenkomsten hielden. Maar ik vond op een gegeven moment dat mijn creativiteit daar en dan stopte, dat ik als artiest vanuit mijn eigen kunnen en talent moest vertrekken en m'n eigen ding moest doen, in plaats van enkel mijn bekende kop inzetten. Dat was voor mij de duw in de rug die ik nodig had om mijn idee terug op te pikken."

Wat heb jij met dieren? Vanwaar die interesse?

"Als kind zat ik vaak in de natuur, samen met mijn broer. Mijn broer zat toen al uren met een vergrootglas planten en dieren te bestuderen. Ik deed vooral graag dieren na. Hij werd bioloog, ik acteur. In ons hoofd kozen we voor twee verschillende dingen: hij voor de natuur en ik voor de cultuur. Naarmate we ouder werden zijn we allebei gaan beseffen dat natuur en cultuur heel erg gelijkend zijn. Natuur is cultuur en cultuur is evenzeer natuur. Bovendien is de homo sapiens een verzinsel. We hechten veel belang

"

Natuur is cultuur en cultuur is evenzeer natuur. Bovendien is de homo sapiens een verzinsel

aan verhalen, maar veel van die verhalen zijn gewoon niet waar. Dat dieren enkel dingen doen vanuit instinct bijvoorbeeld. Dat klopt niet."

"Er bestaan dieren die kunst maken. Dieren hebben homoseksuele relaties, ze plotten en plannen. Ze hebben intriges. Er zijn dieren die zelf huisdieren houden, als gezelschap. Ken je dat cliché beeld van de twee zwanen, als symbool van eeuwige trouw? Je ziet ze wel eens op bruidstaarten staan. Wel: één op zes zwanenkoppels zijn homo's. Eerst vormen twee mannetjes een trio met een wijfje, en van zodra de eieren er zijn verjagen ze het wijfje en broeden de eieren samen uit. Dat is meteen veel minder romantisch."

"Mijn broer geeft als bioloog vaak lezingen en voordrachten over dieren. Meestal zitten mensen dan stomverbaasd te kijken: 'tiens, dat wist ik echt niet.' We kijken naar dieren vanuit een menselijk perspectief, maar dat perspectief vertekent de werkelijkheid. Als we ons daar bewust van worden, dan moeten we op een andere manier naar onze omgeving kijken. We beschrijven mensen als empathische wezens, in tegenstelling tot dieren. Maar we vinden wel dat we de everzwijnenmoeders in Limburg mogen afknallen omdat ze met teveel zijn."

Het is een solovoorstelling. Je staat er dus alleen voor.

"Ik ga daar eerlijk in zijn: het is een van de moeilijkste die ik ooit heb gemaakt. Het is twintig jaar geleden dat ik alleen op een podium stond, van *Eros en de eenzame man* van Boon door het Toneelhuis. Maar toen speelde ik de tekst van Louis-Paul Boon. Nu moet ik die ook nog zelf schrijven. De zenuwen worden trouwens alleen maar erger met de jaren. Mensen hebben natuurlijk ook verwachtingspatronen. Bovendien ben ik zelf ook al niet snel tevreden. En waarom moest ik dit per se alleen doen?"

"Ik ben er intussen ook al zo lang mee bezig dat ik veel te veel materiaal heb. Gelukkig heb ik er Wim Helsen bij betrokken als coach. Hij kijkt naar wat ik maak vanop een gezonde afstand en helpt me schrappen. Ik vind Wim geen comedian, maar een geweldige verhalenverteller. Zijn rol is dus erg belangrijk."

Het wordt dus geen jolige voorstelling vol dijenkletsers?

"Nee. Zeker niet. Ik kan er eigenlijk niet zo veel over vertellen zonder de essentie weg te geven. Dit is het eerste interview dat ik erover geef en ik heb me het hoofd gebroken over wat ik kon zeggen zonder de clou te verklappen. Ik heb deze voorstelling gemaakt uit noodzaak. Ik hoop namelijk dat ik onze kijk op onze soort, de homo sapiens, een beetje door elkaar kan schudden. Dat de voorstelling uitnodigt om met wat meer nederigheid naar onszelf te kijken."

"Maar geen nood, het wordt geen deprimerende avond, eerder tragikomisch. Ik heb m'n best gedaan er ook een hoopvolle voorstelling van te maken. Er is echt hoop, hoe erg we ook in oorlog zijn met de natuur en de planeet."

**25 + 26.01
20:15 | € 18**

Tom Van Dyck - Het beest in u

TEKST & SPEL Tom Van Dyck
WETENSCHAPPELIJK ADVIES prof. gedragsbiologie Hans Van Dyck
COACH Wim Helsen
PRODUCTIE Toespijs
COPRODUCTIE Arenberg